ГОДИНА XXVII. На Цетињу, у суботу 16 маја 1898. БРОЈ 20.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф., на по године 2 ф., на четврт године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год. 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новч.

За све остале земље годишње 20 фран. у злату, на по године 10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском упутницом непосредно администрацији „Гл. Црногорца“ на Цетиње, или отправништвима новина на које драго пошту; а коме је наручније, може се претплатити год г. *Неџа Рамадановића*, К. Ц. агента у Котор. Дописи се шаљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по три новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новч.

СПАСОВДАНСКА СЛАВА.

Историја Црне Горе, пуна јуначкијех дјела на бојном пољу и јуначког самопрегоријевања у тешкоме животу за слободу ове стопе простране српске земље, гдје су се били стекли остатци косовскијех јунака са Лазаревијем аманетима — та славна прошлост Црне Горе растворила је далеке погледе великоме уму црногорског Господара Петра II, који владалачкијем дјеловањем и пјесничкијем даром рази и узакони народни програм српски и тијем у исто доба растумачи историјски позив Црне Горе.

Његов избраник и насљедник Књаз Данило,

Муња суха из облака,
Чудо људи и јунака —

дјелом оправдава тај историјски позив завјетни. Под његовом владом понављају се легендарна дјела јунаштва црногорскога из доба Владике Данила и Светог Петра на очиглед Јевропе, баш у часу кад се Пјемонт појављивао на чело италијанске револуције противу туђинскијех престола у Италији за уједињење народно.

Турска улаже своје најбоље силе, да угаси тај пламен, који јој је пријетио. Јевропа зачуђена гледа тај неравни бој између велике отоманске царевине и мале Црне Горе, и на дјелу види независност Црне Горе и свете тежње њене.

Грахово је дјелотворно чврстом вољом народном спадало у састав Црне Горе, као и остала погранична јој херцеговачка племена до Дробњака; на њему су девет Петровића за његову слободу један дан крв своју пролили; а Петар II. гласно је изјавио руској влади, кад га је савјетовала да не изазиве Турску, да Црна Гора осјећа својијем нераздјељивијем дијелом свако племе, које хоће да то буде, пролијевајући крв своју са осталијем Црногорцима за црногорску независност.

Противу тога основног начела Црне Горе Турска подиже војску да оружјем покори Грахово. Књаз Данило шиље свога брата Великог Војводу Мирка с црногорском војском у обрану Грахова. Освиће Спасовдан г. 1858 и затијече двије војске на Граховцу у крвавој битци. Ту црногорско јунаштво разбија многобројнију турску војску и савлађује оружје силне царевине. Такве побједе деветнајести вијек није видио. Та непријатељска војска и бројем много већа и оружјем много спремнија била је потпуно уништена. Са јунаштвом црногорскијем одржало је сјајну побједу свето право народно над туђинском власти.

Граховачка побједа електрише све Српство, буди наде српске, оживљује новијем духом српску књижевност, и покреће се Српска Уједињена Омладина из свијех крајева раздробљенога Српства. Она још чека историчара да оцијени њен значај у новијем политичком животу свега српскога народа.

А значај Спасовданске побједе у историји Црне Горе већ је утврђен. Хвала савременом буђењу у Италији начела народности, које војује противу застарјелог историјског права и силе јачега и тражи да се сваки народ уједини и живи својијем животом у својој независној држави — које је начело налазило потпоре код онда свемоћног Наполеона III., Јевропа је први пут, послије Граховачке побједе, пружила Црној Гори међународну заштиту, и тим је први пут признала да постоји као слободна и независна држава.

Од тога се знаменитога Спасовдана данас навршује четрдесет година. Кад уочимо напредак у животу и Црне Горе и свега српскога народа кроз ово доба, и кад га сравнимо са нашијем оштитијем стањем предграховачкијем, ми можемо бити задовољни; а кад се сјетимо да тај напредак потиче са Граховца, сви наши осјећаји слијевају се у благосиљање свете успомене бесмртнога Књаза Данила и његове десне руке Великог Војводе Мирка, који на Граховцу тако епохално дјело извршише.

Са свијем природно на данашњи дан наше груди ваља да набрекну неодољивијем поносом, који потиче такво јунаштво нашијех очева, и таква слава наше Династије; и наша вјера у коначну побједу српске мисли, којој тако служи Црна Гора, ваља да ојача, гледајући толики њен напредак од Спасовданске наше побједе до данас.

У том поносу, у тој вјери, из дубине благодарне душе кличемо:

Слава бесмртноме Књазу Данилу и славноме граховачком побједитељу Великом Војводи Мирку са њиховијем јунацима!

Живио Њ. В. Књаз Никола!

Живјела Династија Петровић-Његоша!

Живјела Црна Гора!

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. В. Инглеска Краљица Викторија послала је нарочити параброд, којијем се Њ. В. Господар превезао у суботу 2/5 из Кале у Довер, гдје га је дочекао генерал Плат, адјутант Његовог Величанства, који је био аташиран Његовом Височанству, почасна чета с барјаком и музиком и мноштво официра, а са тврђава топови су грували. Њ. В. Господар у пратњи генерала Плата, г. Кенедија, адјутанта г. А. Радовића и орд. официра г. М. Церовића, прегледавши чету, крене одмах нарочитијем влаком пут Лондона, гдје га је на колодвору дочекао Њ. К. В. Војвода од Јорка, син Њ. К. В. Књаза Престолонасљедника. Ту је била упарађена почасна чета гарде с барјаком и музиком, један вод гарде на коњима, и мноштво официра од гарнизона. Ту су Њихова Височанства сјела у колима, такођер и њихове пратње, и одвезла се у Букингамски Двор. Пред колима је одила дворска гарда на коњима, а народ је улицама поздрављао Његово Височанство. У Букингамском Двору исти дан посјетио је Његово Височанство Њ. К. В. Књаз од Галеса, инглески Престолонасљедник, а страни посланици и друге знамените особе уписивале су се у књигу Њ. В. Господара. Исти дан Њ. В. Господар одвратио је посјету Књазу од Галеса, а сјутридан у 1 сат послије подна у пратњи генерала Плата, г. Кенедија и своје свите отпутовао је нарочитијем влаком у Виндсор, гдје се налази Њ. В. Краљица. Ту је дочекао Његово Височанство Њ. К. В. Војвода од Конаугта с официрима гарнизона. Музика је свирала црногорску химну, као и у Доверу и Лондону, а почасна чета дворске гарде одавала војничке почасти. Са колодвора су се Њихова Височанства са пратњама одвезла у Краљевски Двор. На уласку су дочекали Његово Височанство дворски великодостојници, а у салону Њ. Величанства Краљица, окружена Књагињама од Канаугта, Беатрицом Батемберској, Енрика Књаза Прускога и својијем дамама. У 2 сата је био ручак, послије којега је Њ. В. Краљица примила господина Кенедија, а Његово В. Господар јој је преставио своју свиту. На вечери су били г. Кеноди и свита Господарева. У понедјелник се Њ. В. Господар извозио на шетњу са Војводом од Конаугта и Књагињама, а у вечер је била свечана трпеза у част Њ. В. Господара, на којој су били Војвода и Војвоткиња од Шлезвиг — Холштајна, Књагиња Беатрица Батемберска, Књагиња Хенрика од Пруније, Лорд Сализбери, генерал Валслеј, врховни заповједник инглеске војске, министар Кеноди са госпођом и свите, у све 36 особа. Његово Величанство Краљица имала је Данилов орден у брилијантима, а Његово Височанство Викторијин орден у брилијантима. При уласку у трпезарију музика је свирала црногорску химну. Њ. В. Господар сједно је на десној Њ. В. Краљице. Послије трпезе Њ. В. Краљица чинила је круг у побочном салону. Њ. В. Господар разговарао се са присутнијема, а највише са лордом Сализберијем. На 11 ура Њ. В. Краљица опростила се са Њ. В. Господаром и са осталијем гостима. У уторник у 10 сати Њ. В. Господар опростио се са Њ. В. Краљицом. У 11 сати кренуо је Господар са својом свитом у Лондон, гдје је одсио у Краљевском Двору Букингам. Послије подна Њ. В. Господар у пратњи генерала Плата однио је своје карте посјетнице Војводи од Кембрица, Војводи од Лорна, Војводи од Јорка и посланицима странијех држава, који су се уписали у његовој књизи. У сриједу на дан рођења Њ. В. Цара Николе Њ. В. Господар, са свитом присуствовао је у руској капели богослужењу, гдје су били руски посланик Стал са особљем посланства и српски министар г. Чеда Мијатовић. Послије многољетија Њ. В. Цару Николи и Царској породици слиједило је многољетије Њ. В. Господару и нашој Књажевској породици. Послије подна Господар је изашао на шетњу са генералом Платом по Лондону. У четвртак у 11½ сати Његово Височанство, испраћено са рускијем послаником и српскијем министром, до колодвора кренуо је пут Довера. Ту се Господар опростио са генералом Платом на пароброду, који је одма кренуо и стигао, по врло ружном времену, на 2½ у Кале, гдје је примио депешу од Њ. Величанства Краљице Викторије, којом га пита како је путовао. Из Кале Господар је одма у вечер кренуо у Бриксолес, а сјутридан је стигао у Базел, гдје га је дочекао Књаз Петар Карађорђевић с дјецом. Њ. В. Господара на путу у Лондон већ су били дочекали у Франкфурту Њихова Височанства Књаз Батемберски и Књагиња Ана, с којијема је остао Књаз Мирко у пратњи г. М. Поповића, адјутанта Њ. В. Господара. У недјељу је Господар био у Млецима, гдје га је дочекао Књаз Мирко, а у понедјелник су кренули лојдовијем парабродом „Вурмбрандом“ и стигли здраво у Бар у уторник. У сриједу је Њ. В. Господар стигао у своју престоницу, дочекан најодушевљеније народом по улицама, и великодостојницима пред Двором. Њ. В. Престолонасљедник дочекао је свога Узвишеног Оца на Ријеку.

— На дан поласка Њ. В. Господара из Лондона преминуо је велики Гладстон, и уредништво главног либералног листа „Дели Кроникла“ управило је депешу Његовом Височанству, којом га пита какву посланицу оставља инглеском народу у овој његовој тузи. Њ. В. Господар одговорио је лондонском листу овом посланицом: **„Велика Британија, ваша отаџбина, богата је знаменитијем и генијалнијем људима, а онај изиђу њих, који је сад умро, био је блиски и искрени пријатељ моје земље. Смрт његова тежак је бол за мене. Он нас је помагао и својијем пером и својом бесједом, и његове ријечи „Hands off!“ још се понављају и одјекују по Балкану..... Част спомену великог мужа, покој његовој души! За Црногорце, испуњене захвалношћу, ја призивљем Божји благослов на његов незаборавни спомен.“** Ова је посланица исти дан изашла у поменутом лондонском листу, и из њега била прештампана по јевропскијем листовима.

— У уторник на дан рођења Њ. В. Краљице Викторије примао је честитања г. Халвард, инглески конзуо у Скадру, који отправља послове, у осуству г. Кенедија. Од стране Њ. В. Књагиње одио је на честитање г. командир Митар Мартиновић, а од стране владе г. војвода Гавро Вуковић, наш министар иностранијех дјела. За вријеме честитања пред инглеском легацијом свирала је војена музика. Како на Двору тако на свијема иностранијем легацијама биле су извјешене заставе.

— Прошле недјеље госпођа и г. Кућински отворили су свој Lawn — Tennis у башти новог аустроугарског посланства, у присуству Њ. В. Књаза Насљедника, нашијех министара и чланова дипломатског кора.

ВИЉЕМ ЕВАРТ ГЛАДСТОН.

Усклик Црне Горе на гробу ГЛЕДСТОНОВУ.

О Европо!... у рухо покајно
Ти се завиј с главе па до петá:
Данас душа великанска, света
Оде к Богу у насеље рај'но;
С њом угасну теби сунце сјајно:
Гледстон, — поност свег културног свјета;
Гледстон, — биће међ' људима бајно;
Благ он паде, попут благог цвјета....
Умом првак на земаљском шару;
Душом рајник, слава човјечанства;
Угњетеним: — штитник од тирјанства....
Црној Гори пријатељ до грла;
Зато она у заносну жару
Кликти Њему: „Лака Т' земља прла!....“

Ј. Сундечић.

Под силнијем утиском вијести, да је овај велики човјек довршио своје благословљене дане на земљи, ми смо објавили то нашијем читаоцима наразом наше дубоке поште и благодарности, које му дугујемо; а сада ћемо, чини нам се, најљепши вијенац на његов свежи гроб положити, ако овдје изнесемо језгру *Апотеозе Црној Гори*, коју је Гладстон написао у најтежим данима Црне Горе, за вријеме посљедњег рата, као коментар познатој пјесми инглеског пјесника Тенисна, и објелоданио у инглеском журналу „The Nineteenth Century.“

„Свијет не познаје своје највеће људе — вели се кад-кад о појединцима. Хришћанство не зна свој *најизванреднији народ* — могло би се исто тако сигурно казати, кад би се горња изрека на веће бројне размјере примијенила. Јевропа је до прије двије године можда мање знала о Црној Гори него ли о државици Монаку или Санмарину; па опет, одавно би Црна Гора доживјела свјетску славу, да се нашао какав Скат да сазна и изприча чудеса њене историје, или какав Бајрон, који би своје благо или и самог себе њој жртвовао. Неимајући тако званог vates sacer-а (светог пјесника), Црна Гора је остала у нијемом и неслављеном положају Агамемновијех предака. Али ја се ипак надам да је она ево нашла свог тумача у лицу мог пријатеља Алфреда Тенисна, па с радошћу примам почаст, која ми се чини позивом да напишем коментар његовоме тексту.“

Тако почиње Гладстон ову апотеозу, па говорећи о ужасној олуји отоманског освајања, којој равне свијет видио није, наставља: „Но прије него отпочнем причати о онијема, који су као оно растови, које громови нијесу кадри скршити, на грудима својијем дочекали сво бјеснило те олује, и који не хтједоше бити робови, нека ми се дозволи да одам признање падшима. Говорећи у опште, ови посљедњи не подлегоше без јуначке борбе. Српски владаоци од 14-ог вијека, на прилику, бјеху велики мужеви и јунаци, а управљаху једнијем крјепкијем и храбријем народом“ Па прича како су пале Бугарска, Србија, Босна, Херцеговина и Арбанија.

„Међу ондашњијем српскијем покрајинама била је и цветућа књажевина Зета“ и дотакнувши се њене историје, долази на Ивана Црнојевића, који „притиснут љуто са свијех страна, г. 1484, са својијем народом остави питоме предјеле, па потражи у кланцима и гудурама Црне Горе безбједност за два човјеку најдража дара — за вјеру и слободу. И Црногорци су могли, као оно бугарски помаци и босански бегови, купити понижавајући мир. И пред њих су изношене trinoda necessitas — алтернативе смрти, ропства и корана. Они нијесу морали главе губити, јер је рада и за њих било: али они волијаху живјети у бједи, сиротињи, и вјечитој опасности, него ли турчити се или робовати. То је њихова Magna Charta (основа инглескога устава) и без укора другијема, она је у колико је мени познато, *најплеменитија у свијету!*“

Иван Црнојевић оснива нову престоницу на Цетињу, *и што је најзначајније у цијелој овој историји*, јесте појава штампарије. „Штампарије је дакле било још 1484 у једној мајушној књажевини и код људи који, као пострадали у рату, бјежаху да спасу свој живот. То је било тек седам година доцније но што је прва књига штампана од Какстна у становништвом и имовином богатој престоници Инглеске, онда, кад још не бјеше штампарије ни у Оксфорду, ни у Кембрицу, па ни у Единбургу. То је било шеснајест година доцније но што је прва штампарија подигнута у Риму (1468), у престоници Хришћанства; а само двадесет и осам година (1456) пошто је прва књига — првенче тог великог проналаска — свијета угледало!“

Слиједи развој догађаја док је теократска управа наступила, „која је како по свом постанку тако и по својијем дјелима, далеко племенитија и свјетлија од оне у Риму, док у њекијем погледима она није никако мање значајна. Овај мој посљедњи придјев можда ће код кога изазвати осмјех, али ваља знати: да величина људске радње и људског карактера не зависи, у главноме, од размјера позорнице на којој се она јавља. У петоме вијеку — дакле прије него су Папе уживали свјетску власт — живио је Леон, који је био тако исто велики као и ма који од чувенијех средњовјековнијех Папа. Путник би могао стати на бријег коринтски и погледати у правцу залива на Акрополу Атине па *се сјећати с коришћу не мање но с чудом: да су ове малене државице биле те, што су у своје вријеме свијетом дрмале, и што су цијелом људском потомству учитељствовале. Црна Гора, пак, развила је јунаштво какво се може мјерити са онијем у Термопилима и на Маратони — ако не и превазићи га, са бројнијем и материјалнијем средствима далеко мањијем а против непријатеља далеко храбријег и страшнијег!* Дугачак низ од двадесетиње владика, налик на Мојсија, Навина, Барака и сина Јесејевог, служили су у цркви, предсједавали у сенату, и предњачили у бојнијем редовима. При том, међу њима је било и врснијех државника, особито из породице Његоша, која је стално владала од г. 1697. Овдје се може споменути и то, да је власт у овијем слободнијем горама имала тако мало чара, и скопчана била са тако великијем одговорностима и бригама, да се о њу нико није грабио, нит ју когод икада злоупотребљавао.“

Овдје се говори о потурчењаштву, које је пријетило животу Црне Горе, и о његовом уништењу. „Једна народна пјесма казује, да је то дјело било извршено у онаквом религиозном заносу и одушевљењу, какво се спомиње у аналима Агамемнона или у крвавијем епизодима старога завјета.“ Па се наводи та пјесма: „Мало прође, бадња вече дође,“ и т. д.

Црногорска је борба била више стална него периодична. Турци су долазили по харач, који су скупљали по изложнијем крајевима, али не без борбе. „У осталом и Црногорци су нападали као год и Турци. На равнице, које су они били принуђени да уступе свом варварском непријатељу, вазда су они полагали своје право; и водећи против њих четнички рат, *они су по свом убјеђењу само тражили дио своје сопствености. Рок тапији њиховој није истицао и крвава чарница вођена је услед тога више пута у животу свијех дванајест колена Црне Горе. Од тога полагања права на земљу није се никад одступало — па никада и неће!*“

Говорећи о утицају странијех држава у Црној Гори спомиње како су Инглези помогли Црногорцима и Бокељима да Боку ослободе од Француза; „међутијем Црногорци у овој ствари немају Инглеској зашто да благодаре, а Аустрији мање но икоме; јер да би се ова задовољила, предјел који она није освојила, буде јој предат — и то с нашијем сагласом. Аустрија је строго спречавала ову малу државицу од приступа на мору, а у извјеснијем приликама спречавала је и да добије оружја са стране.“ Што се тиче Русије, признаје да није увијек заборављала Црну Гору.

„Најромантичније и потресајуће слике другијех историја, може се рећи да блиједе пред *обичнијем* животом Црне Горе, или бар кад се упореде са животом и критичкијем временима, која су, у кратком размаку, једно за другијем наступала. Па сад, колика је била бројна снага, владикама предвођеног, племена, *која одржа своју оазу Хришћанства и слободе усред суве и безграничне пустиње отоманског господства?*“ И овдје се бројевима износи разлика између отоманске царевине и Црне Горе. Историја свједочи да се Турска држала правила, да не напада Црну Гору с војском, која не би достизала или прелазила број цјелокупног становништва Црне Горе. *„Велика је доиста слава Швајцара у њиховијем бургундскијем борбама за слободу; али, можели се она мјерити с подвизима владика Црне Горе и њиховог јуначког стада?“* И овдје се описује побједоносно војевање Владике Данила живијем бојама и дивљењем, и наводи из дотичне народне пјесме, да се види какав је утисак у народу то чинило, слѣдеће стихове:

Веселте те се Срби браћо драга,
Кој' имате срце у грудима.
Слобода нам погинути неће
Док год живи наша Гора Црна!

Па завршује: „Ето како су се таласи рата сабирали око овога града вјере и слободе, па како су се и одбијали! Afflavit Dominus ac dissipantur.“

„Г. 1782 дошао је на владу Владика Петар I, дубокијем поштовањем земљака му праведно прозвани *свети* Петар. Мармонт, чије је и пријетње и понуде он подједнако одбијао, даје о њему ову значајну оцјену: „Овај владика, узвишен човјек, око 50 година, имађаше много племенитости и достојанства у свом понашању. Његова позитивна и закона власт у земљи му била је незнатна, али његов уплив био је безграничан.“ Као владика, државник, законодавац и војник овај је човјек сретно провео своју земљу кроз скоро непрекидну, четрдесетосмогодишњу борбу.“ Он је сакупљао народне зборове, гдје су се одлуке доносиле, и његовијем је утицајем први законик у Црној Гори установљен, јер је ова до тада била управљана „као оно Омирове општине, личнијем угледом и предањем“. Описујући оно вече кад је свети Петар завршио своје бурне дане, наставља овијем ускликом: *„Ето како је умро овај славни човјек, човјек кога један словенски писац није се устручавао да назове Лудвиком XIV Црне Горе, но који је доиста, у више погледа, био њен свети Лудвик.* **Глас народа његова прогласио га је Свецем! Па сада, да ли је римски Ватикан икада издао проглас, за кога има више изгледа да ће наћи потврде тамо горе — на небу?“**

„Ја сам већ напомеиуо сличности које постоје између карактеристичнијех црта Црне Горе и Омирове или Ахајске Грчке. А једна од најзначајнијех јесте: појава људи доиста великијех на малијем позорницама. И није само Петар I, који се може упоредити с личностима, које су велики грчки историци прославили, већ то важи и за његове посљеднике.“ Слиједи приповиједање о владавини Петра II, посљедњега владике на престолу Црне Горе, које се завршује овијем ријечима: „И тако се заврши онај ред владика Црне Горе, *чији се рад за вјеру и слободу није никада надмашио ни у којој другој земљи на свијету!* О мамцима и чарима власти ови људи ништа знали нијесу; и њима је она могла бити омиљена и освештана једино теретима и опасностима, које су с њоме скопчане биле. Међу тијем, неустрашива дјела овијех људи, њихов скроман живот — пун самопрегоријевања — *стекао им је високо мјесто у аналима човјечанства, и поставио племену њиховом онај чврсти темељ, на коме ће се будућност,* **а како се види и блиска будућност његова, основати.“**

За вријеме Књаза Данила, у мају 1858 „његов брат Мирко оживио је и надмашио на Граховцу све старе војничке славе Црне Горе. Побједа на Граховцу произвела је била велику узбуђеност код

ЛИСТАК.

ВЛАСТЕЛИН ОРША

спјев **М. Ј. Лермонтова.**

препјевао **Ж. Драговић.**

ГЛАВА I.

Then burst her voice in one long shriek
And to the earth she fell like stone
Or statue from its base o'erthrown.

L. Byron. (Parisina).

Осмјејак се неки тајни
Лицем роба сад прелива,
Као да се борба тешка
У његовој души збива;

Затим очи к небу диже,
Па зћута и уздахну...
„Сад мож ићи,“ старац рече,
И дрхтећом руком махну, —

„Сад мож ићи, а други пут
Довршит' би причу мога'
И за цара посрамљена
И за оца несретнога.“ —

Црни облак натушти се
На обрве старца с'једа,
Пред очи му машта слика
Много туге, много б'једа.

Познавао он је давно,
Што је живот, што су људи,
Зачудит' га није мога'
Какав удес зао, худи;

А у добро већ одавно
Он немаше нађе, вјере,
И баш с тога, што некада
Све вјерова преко мјере!...

Малаксалом снагом прену,
Па с постеље меке скочи,
Плашт огрну, св'ећу узе,
Из одаје брзо крочи.

Спотичућ' се хита соби,
У којој је кћер му спала,
Из дрхтеће руке св'ећа
У мало му није пала.

У предсобљу, гле, дадиља,
На сандуку за вратима,
Сједећи је већ заспала
И кроза сан главом клима.

Вас обузет тајном слутњом
На њу поглед часком скрену...
Па умину; а старица
За часак се из сна прену;

Прекрсти се, па поново
Још у тврђи санак паде
И видећи исте снове,
Опет главом климат' стаде.

До врата је старац дошао
Од одаје кћери своје.
Стоји... слуша..., а у глави
Ужасне му с' мисли роје:

„Бит' не може! — кћерка моја
Невина је и праведна,
А ти робе за приговор
Платићеш ми, змијо једна!“

„Твој приговор злоћом дише...“
Но гле!... слушај!... ох, ужаса! —
Кроз тишину из одаје
Два властелин чује гласа...

Први глас:

„Арсеније, чекај мало!
Ти си јуче друкчи био; —
Тренутак си са мном само,
А без мене — дан си цио!...“

Други глас:

„О, не плачи, час је близу,
Када нашој срећи људи
У туђини сметат' неће,
Па спокојна, душо, буди! —

Никад нећеш већ пољубит'
Вјеруј мене, вјеруј Бога,
Под завојем ноћи црне,
Мене — роба презреног,

Кога отац твој откупи,
Можда ти је ствар позната,
У једнога калуђера
И даде му кесу злата.

Од тад туга све ми јаче
За слободом груди стеже,
Само поглед твој анђелски
К тамници ме мојој веже;

Ал' сам тврдо наумио
И заклео Богом, тобом,
Ову земљу да оставим,
И да тебе водим с собом!...

У шуми сам ја нашао
Чету друштва поуздана,
Од челика сви су тврђи,
Не боје се ноћи, дана.

Рат је њима радовање,
За мир неће ни да чују,
А законе какве људске
Нит' познају, нит' поштују.

Заложих им душу своју,
Јер и немах другог блага,
Ал' од сваког богатиј' сам,
Када ти си са мном, драга!“ —

Говор преста, а пољубац
Један... други... с уста слеће, —
Грозан Орша ка' олуја
К њима групу и улеће...

раје у Турској, али велике силе јевропске притеку у помоћ Порти и њеној огромној царевини против ове мале државе — земље која се једва на мапи видјети даје.“ Г. 1857 сакупљене силе у Паризу биле су рјешиле, да Црна Гора добије њеке територијалне уступке са изласком на море, но да призна сузеренство Порте. Књаз Данило то одлучно одбије „и француском, а никако инглеском, правозаступништву има Црна Гора благодарити за декларацију од маја 1858, којом се признаје њена независност.“ Кад је погинуо Књаз Данило „и поносити борци могли су се видјети, као оно у стара времена, гдје се у сузама купају.“

Долази на престо Књаз Никола „с двијема одређенијем идеама, и то: прво, да продужи цивилизаторски рад над својијем народом; и друго, да ослободи од ропства сестринске му земље српске.“

О јунаштву црногорском показаном у првој периоди посљедњег рата довољно бројеви говоре. Ти бројеви су додуше на први мах невјеројатни, „али опет они су за чудо у блиском сагласју са општијем свједоџбама, тако рећи, непрекидног низа ратова, који се протежу ево већ четири стољећа!“

„То је племе, које, кад му се харач заиште нуди камен; то је народ, у кога је тако љута сиротиња, да у извјесној прилици радошћу у замјену даје неколико стотина турскијех заробљеника за раван број крмади. То су они што облаче кукавицу у женску одјећу, но чије се жене смјело пушке лаћају кад потреба тражи; и чије мушке главе опет плачу као жене за љубљенијем књазом-покојником. То су, назад, они којијех дједови понијеше штампарију собом у планине.“

Иза описа Црне Горе у историји слиједи њен опис у унутрашњем животу. „Макар како невјешта била рука, која је исписала ове листове, она једва да је могла сасвијем избацити из ове чудесне слике њену боју и облик, те да не остави у њој трагове, или бар напомене, о карактеру, који далеко превазилази круг обичног познавања, и који ће морати да обрати на се изванредну пажњу. Она Црна Гора, која се кроз четири вијека налазила у средини великијех таласа опасности, а провела у њима живот пун чара, та Црна Гора, слободно можемо рећи, неће умрријети. Ни руски ни аустријски орао неће вити своје гњијездо на њенијем висовима.“ О будућности свијех српскијех племена и њиховом сједињењу са Црном Гором, и обновљењу старе српске државе, не говори ништа становито, али частавља: „Сва је прилика да би такво уређење по Јевропу повољно било, а оно би у неколико и тежило да гарантује слободу и самоуправу и другијем јевропскијем провинцијама Турске, па остале оне под сузеренством Порте или не!“

Говорећи о могућности промјене природе Црногораца, и „да ли неће она по њих тако славна а по нас тако корисна и поучна слика ишчезнути и изгубити се у свјетлости општег дана,“ велики Инглез жели „нека би се Црногорци показали сувише јаки за овај свијет, па остали оно што у ствари јесу: **одабрана, племенита царска раса!**“

„Људи, што одоше с Иваном Црнојевићем у горе, бјеху људи великога духа; и ова величина, наслијеђена у крви а утврђена навикама, могла је припомоћи да нам даде оно, *што изгледа као риједак примјер природног и Божијег избора.*“

При свршетку набраја изворе, одакле је црпао. Од Инглеза спомиње „високо име“ Фримана, Уилкинсона, Нијла, гђу Странгфордову, и гђице Манкензијеву и Ирби, које су највише допринијеле да упознаду великога државника са Црном Гором, као и сдругијема покрајинама југословенскијем, *„чија будућност — скромно се можемо надати — залијечиће невоље прошлости и.м.“*

Ову Апотеозу Црне Горе Гладстон завршује сљедећијем стихом из Светога Писма (Исанија II, 15):

„И ако си ти земљо била забачена и омражена тако да те нико походити не хтједе, ја ћу те ипак учинити вјечитом дивотом и радошћу многијех поколења.“

* * *

Превод ове Апотеозе изашао је у 9 свесци „Српске Зоре“ г. 1878 из пера г. Н. С. Јовановића, који је великоме нашему пријатељу доставно дотичну свеску овог српског илустрованог листа, украшену дивном сликом Гладстоновом. Гладстон је благодарио г. Јовановићу, и овако му одговорио на његове изразе захвалности у име свију Срба: „Упознати земљаке моје са Црном Гором, па ма то само и од чести, била је за вријеме ове источне кризе једна од мојијех најпријатнијех као и најпростијех дужности. По мом мњењу, нема тога, који би и у ком степену познат био са правим карактером јуначке историје те земље, а да се не би у исто вријеме *интересовао и за њену будућност.*“

И ми смо видјели да је Гладстон то и дјелом показао, кад је као министар-предсједник потакао дипломатску акцију у корист Црне Горе у питању накнаде Плава и Гусиња. Усљед демонстрације бродовља свију потписница берлинског трактата, окупљеног у Боки Которској, Турска је уступила Црној Гори Оцињ са приморјем до Бојане у накнаду споменутог предјела.

Да оцијенимо значај горњег списа Гладстоновог, треба се сјетити како је до скоро поткупљена јевропска штампа о Црној Гори писала; друго, какву је силу имала Гладстонова ријеч у јавном мњењу јевропском, што најбоље свједочи уједињење Италије и ослобођење Бугарске, за које се он заузимао са толикијем успјехом.

* * *

Гладстон се родио у децембру 1809 у старој лордовској кући, — за коју се зна још од г. 1296, — и већ г. 1832 ступа на јавно поље у парламенту као консервативан, како је био васпитан. Мало по мало како је сам долазио до убјеђења приближавао се либералцима, ма да је већ од г. 1834 вазда био чланом консервативнијех министарстава. И г. 1851 сасвијем се удаљи од торијеваца и постаје чланом Палмерстонова министарства, а послије смрти Палмерстона постаје вођом виговаца. То је била сасвијем природна еволуција његовог великог ума, његове просвијећене душе и племенита срца. За то је толико и послужио отаџбини и човјечанству. Учећи непрестано све је ближе долазио до истине, која му је била идеал. Као увјерени Хришћанин сваку недјељу је посвећивао проучавању светога писма, па је често у цркви свога пребивања Хавардена, код које је његов син као пастор служио, о великијем празницима евангелије пјевао. Као ватрени приврженик класицизма проучио је Омера и Виргила као икоји други научник; такођер Данта и Шекспира. Његово велико знање огледа се у читавијем књигама, што је написао. Као убјеђени Хришћанин и као велики класициста он је вјеровао у побједу права, и у тој вјери црпао је одушевљење, којијем се за човјечанска права борио. Прави народни човјек, кад је горња кућа, у којој сједе лордови, осујетила самоуправу Ирланде, коју је он био протурио у доњој кући, он истаче мисао да треба укинути ту застарјелу установу, која зауставља точак напретка. И тијем је завршио г. 1894 своје благотворно дјеловање као политички радник.

Тако се Гладстон вазда досљедно развијао од консервативца до радикалног либералца. Радио је на јавном пољу преко шездесет година, и тај га је рад откривао свијету све племенитијег и идеалнијег апостола слободе. Заузимао се за Грчку, за Италију, за Бугарску, за Црну Гору и словом и дјелом, и много им помогао.

Кад је Русија прешла Дунав да ослободи Бугарску, он је доказивао светост руског подузећа, којему је било противно консервативно министарство Дизраелово. Тада су га непријатељи Словенства нападали, особито бечка и пештанска штампа, а највише кад је викнуо: „К себи руке!“ — видећи нове прохтјеве освајања на Балкану. Отада им је био омрзнуо, па му ни на гробу то не могу заборавити, што из њиховијех чланака провирује.

Био је достигао величину какву још није човјек пером у руци.

Његова је ријеч имала нешто божанственога.

Био је понос човјечанства.

* * *

Умро је светитељски, окружен својом породицом. Миран и спокојан чекао је смртни час. Између 5 и 6 маја ноћу при посљедњијем тренутцима, кад се његов син Стефан молио Богу, шапутао је „Оченаш“. Његова вјерна супруга, која је његовала његово здравље кроз вас живот, сву ноћ је предржала његову десницу у својој. Кад је свићало Велики је Старац испустио своју племениту душу.

Његова смрт изазвала је опће саучешће у свој Инглеској. Краљица и сви чланови Краљевске Куће одма су писмено изразили саучешће у жалости удовици Гладстоновој. Сви листови изашли су у црнијем оквирима. На јавнијем зданьима и многобројнијем приватнијем кућама вију се црне заставе. Опћа је жеља да се смртни остатци сахране у Вестминстеру. Тај дан је у знак жалости парламенат био затворен.

Пресједник француске републике г. Фор и пресједник бугарске владе г. Стојилов изразили су телеграфом удовици своје саучешће, а италијански и норвешки парламенат инглескоме парламенту.

Сјутри дан је министар Балфур тронутијем гласом предложио у доњој кући адресу Краљици, да нареди да се Гладстон о државном трошку сахрани у Вестминстерској опатији и да му се ту подигне споменик са сходнијем натписом. Харкурт је рекао: Гладстон за живота одбијао је свако одличије; а мртвом инглески народ жели да даде највише одличије. Исти предлог је лорд Сализбери поднио у горњој Кући, који је био једнодушно примљен.

Из Петрограда телеграф саопштава како се руска штампа изражава о великом покојнику. Званични „Правительственн Вјесник“ вели: „Инглеска је изгубила свога највећег државника деветнајестог вијека, а свијет и словенски народи великога хуманисту.“ Други званични лист „Журнал де Ст. Петрсбург“: „Гладстон, који је био прије неколико година одустао од дјеловања на политичком пољу, сачувао је ведрину душе и узвишеност осјећања, да му се свијет дивио. Вијена личност Гладстонова спада у оне, које цијелом свом народу част чине доброчинствима, која далеко преко граница врше. Пун ревности за све што је узвишено, радио је неуморно, да идеје правичности и хуманитарности побједе. Његова племенита душа тежила је непрестано к истини. У највећој мјери надахнут осјећајима хришћанске љубави према ближњему, он је назирао у вршењу силе само једно сретство, да оствари идеје, које му је побожна душа потицала. Крајња простота његовог приватног живота умножавала још је више сјај његова угледа. Његова велика, кроз тако дуги живот показана, дјелателност, која улијева тако дубоко поштовање, оставља неизгладиве трагове у успомени људи. Пошта, која се посвуда одаје успомени његовој, свједочи да човјечанство ставља у прве редове оне државнике, које руководе далеки, великодушни погледи.“

Сви остали петроградски листови славе успомену Великог Старца и жале губитак најискреније. Сав свијет страхопоштовањем и побожношћу се клања одру најправеднијег човјека, што је просвјета деветнајсетог вијека одњихала, само његови противници због његовог словенофилства и заштите балканскијех народа нешто кроззубе муцају, нешто муком прелазе, ал и они капе скидају пред великијем нашијем заштитником.

На кћер грозан поглед баци,
Ни гром с неба грозниј' није
У душу се као змија
Он угризе и уђије.

Кад се поглед кћерин срете
С оним оца срдитога,
Смртан јаук истрже се
Из срца јој несретнога.

Ко је овај јаук чуо
Лако би се мога' клети
Да с' из једних груди два пут
Кадар није он отети. —

На ћилим се нешто сруши,
Чу се само удар тупи,
А на поклич властелина
Мноштво слуга ту се скупи.

Туђе воље вјечно робље
Сакупи се у трен ока
И без муке и без борбе
Ухватише млада момка.

Он укочен, нијем стоја,
Док гомила та га веза
И конопом, као змијом
По рукама док га стеза. —

А кад њега одведоше
И сам с Оршом оста Соко,
Потоњи пут на одају
Сврати своје строго око;

Па у браву зарђалу,
Без трзања, без уздаха,
Уза шкрипу гвожђа стара
Кључ поврну у три маха.

Ал' у руци кључ задрхта...
Кад кроз прозор њега хити,
Кроз олују ноћи црне
У дњепровски вал манити.

А ријека кључ тај прими
Без ропота, без отказа,
Па Соколу ћутећ' Орша
На вал прстом тад показа;

А соко се властелину
На то ћутећ' поклонио;
Ето тако Орша судбу
За нав'јек је ријешио. —

Кроз сат опет све је тихо,
Свак у двору опет спава, —
Тек суморном властелину
Никако се спат' не дава.

(Наставиће се.)

Књижевност, умјетност и просвјета.

ОПОМЕНА СЛОВЕНСТВУ

у преозбиљном часу.

Пјесма **Ј. Сундечића.**

Запад се ори, — Исток се мути:
Свијетом чудан пламен веруга...
Свијет је грјешан: — Бог се на-њ љути:
Пријете му огањ, — пораз и куга...
Свијет је грјешан; — ал' благ је Бôго:
Милости препун, — стрпљељив много...
Свој гњев и срдбу — може утолит:
На опроштење — склонит се даје:
Ал' му се ваља — искрено молит;
Ал' срцем треба — да се свак каје;...
Него је злоба, — та авет худа,
Мах преотела — свјетом по свуда!...
Брат брата мрзи — спори се с њиме;
Пропада вјера — и над у Бога;
Ко може грђе, — ма буди с чиме: —
Устаје кивно — свој против свога;
И један враждом — на другог врије,
И онај јаму — ономе рије. — —
Ал' кога кога — зараза така
С главе до пете — немило кужи?...
Чије ли груди — ћуд преопака,
Као најпрље — ђавôство ружи?...
Вај!... не смјем не смјем — тô ни изустит:
С јада ћу рек' би — душу испустит!...
Та, помислите!... — Словенство моје
Дан-данас таким — отровом дише;
Не штујућ, аох! — светиње своје:
Противу њизих — кричи и пише;
Погаништвом букти, — бјесом се рита;
На образ себи — блатом се хита!...
Идолим туђим, — туђим олтарим:
Приноси жртве — и телад коље;
Находи чаре — у туђим чарим;
Роб је крај своје — слободне воље:
А умна тмуша — вијет му смета,
Да га тек вара — обмана клета,
И вуче с праве — стазе и друма:
Да му што прије — затисне гушу;
Лиши га срца — и лиши ума,
И њем из груди — истисне душу...
Боже, заклони! — та ово није,
Нег на Словенство — враг-маштанијеЬ... —
Гледати замке, — што му се снују;
Слушати пјесме, — што му се поју;
Мотрити лице, — што му се кују,
И вијет спреме — к ужасном боју:
Па имат срца — и даље хтјети,
У својим грјесим — самртно мрјети!...
О, Боже правде! — ти не допусти,
Да народ дивни — невидно згине!
Да га супостат — до ноге скрусти
И на вјек-вјека — у бездан рине;
Супостат, који — тајно и јавно:
Жуди му стрти — и име славно!...
Господе силни! — плетива адска
Раздери својом — мишицом јаком;
Уништи свака — снованья врашка,
Једином твојом — премоћном шаком!...
Заступи Вишњи! — драго Словенство:
Народно њему подај првенство!...
Владико мира! — твој мир небесни
Спусти нам с неба; — с њим нас оснажи:
Нек међу нами — сваки спор бјесни
На вавјек јења, — који нам дражи
Прса на борбу — пôмеђусобну,
На крв и сваку — работу злобну!...
Та сви смо браћа — једине крви;
Та сви смо грање — једнога крека;
Једнаци, једни — у свакој мрви:
Будућност иста — свијех нас чека...
Сине ли једном — свјетлија зора:
И другом свјетла — синути мора. — —
Три су ни вјере; — па нека вјера:
Свак своју држи, — а браћку штујмо...
Бог нам је један — сред вишњих сфера:
Сваки у себи — свог' Бога чујмо;
Па ће ни помоћ: — Он помоћ сами,
Тек браћка љубав — овлада с нами...
Љубав је чедо — небеског Оца;
Без ње је трûло — свакоје њедро...
Траж'мо у њојзи — свог пратиоца:
Сјаће нам уз њу — свеђ' небо ведро...
Љубав и мртве — диже из гробља:
Гдје љубав влада, — ту нема робља...
Словенство златно! — пријеком бôлу
Нужна је помоћ — брза и прјека;
Јер тако боно — ти се у колу
Вînуло не би — за људског вјека:
Између иних — народа чили',
Што с' буду рват — спроћ злу и сили!...
Озбиљни часи — прјете отсвуда:
Са свијех краја — чује се граја...
Ох! каква могу — излеђ се чуда,
Невоље пуна — и пуна ваја!...
Скоснут се мораш — озбиљно и-ти,
Мило Словенство, — и спремно бити:
На све што носе — времена, срећа
Народу, који — за својим гине,
Који се славних — предања сјећа,
Претковâ зôрних, — зôрне старине,
И који даха — слободна жуди,
И да му капа — његова сûди..
За живе главе, — витешки роде,
Не смијеш чекат — скрштених рûку
Збитија нова — и нове згоде,
Да т' се не деси — „јаох и кûку:“

Кад стану јачи — плијено дјелит,
И покореним — по ћефу пелит!...

Бавоске мржње — залудна спора
И сваког гњева — дај се окани!...
Сад, или икад — пристиже хора,
Да ријеша свакој — нађемо рани:
Што су нам грдно — тргале снагу
И њу на службу — тискала врагу. —

Доста је било — самоубојства;
Па, роде дивни, — збиља се стреси:
Сва, своје душе — и тјела својства,
На олатар самом — себи принеси....
Заставу развиј, — у име Бога,
Са златним рјечима: — *„Брасшво и Слога!...“*

Па пођи смјело — на сусрет свему,
Што може потрест — свијета стране:
У слови сваку — душманску спрему
Моћи ће наше — дочекат гране;
И тад Словенство — засјаће правом:
Слободом својом — и својом славом! — —

У Подгорици. На Спасов-дан 1898.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 15 маја

(**Спасовдан.**) Поводом четрдесетогодишњице Граховачке побједе била је у манастирској цркви архијерејска служба са парастосом покојнијем граховачкијем јунацима, у присуству цијеле Књажевске Породице, државнијех великодостојника и чиновништва у паради, и мноштво народа. Послије службе Божје Њихова Височанства прегледала су упарађену редовну војску на пјаци испред дворске капеле, која их је дочекала бурнијем одушевљенијем клицањем и свирањем музике народне химне. За тијем је војска дефилирала испред Двора. Његово Височанство Господар био је окружен на дворском уласку са Својијем Узвишенијем Синовима и великодостојницима, а Њ. В. Књагиња са Књагињицама и са г. министром Губастовим гледала је са балкона. Мноштво народа присуствовало је овој војничкој паради свуда унаоколо пјаце. На старом Двору као и на Дворцу Насљедниковом вијале су се заставе.

ЦРНОГОРСКИМ ЈУНАЦИМА

погинулим на Граховцу 1 маја 1858

приликом четрдесетогодишњице.

Храбре сјенке! из једра вјечности
Светим пићем давно успаване,
Нек пропоје данас прах вам кости
Кроз ледене од гробова стане! —
Ој Граховче! разбојишта мјесто —
Крвава те ријека опрала, —
Из јуначких костих ниче престо,
Што трофеје храни арсенала. —
Мученика српских крви скупа!
С жртвеника нав'јек небу дата —
У теби се геније окупа
И капљама напи се бог рата. —
Магле густе топова—пушака
Уз стравичан јек вам душе воде,
Гдје су сјенке Косовских јунака —
Које васкрс чекају слободе.
По плочама гробовах вам давни
Мир тамјана са признањем лети,
К'о поклоник — те пепео славни
Љуби — кади, да вам га освети.
Лети вр'јеме — прах костих развија,
Ал' посипа славом ваша дјела,
Из којих ће свјетлост да засија —
В'јенац красит' око вашег чела.
Вјечна слава била свима вама,
О јунаци граховачки стари!!
Даниловим — Мирковим сјенама
Нек захоре слободе олтари...!

Грахово.

Радомир Кривокапић

(**Личне вијести**) Г. Јован Сундечић, који је са госпођом своје крсно име Ђурђевдан прославио у Подгорици код сина Ника апотекара, био је опасно оболио од бронкијалног катара. Радујемо се да се добро опоравио, као што се види и из његовијех пјесама, које данас доносимо. Он је дошао већ и на Цетиње, гдје ће се који дан бавити, па ће опет у Котор на своје старо пребивалиште. — Г. др Черни са два брата Чеха бавио се на Цетињу, па су пошли по унутрашњости. — Сир d' Baird инглески адмирал, Л. Ховард Ирби, пуковник, и Х. Розе капетан са двије слуге били су прошле недјеље на Цетињу и одсјели су у новој гостионици код „Мостара,“ што су браћа Гашићи скоро отворили.

(**Из Позоришта.**) Поводом Спасовдана био је приређен у позоришту Зетског Дома концерат са преставом Стеријне драме „Хајдуци.“ На концерту је г. проф. Павле Поповић вјешто издекламирао Кањанеков „Грахов-лаз,“ а г. Јелена Мартиновићева дивно пјевала неколико комада уз пратњу г. Вимера на клавиру. На захтјевање је поновила пјесму „Ране моје љуто тиште.“ Г. Лазаревић свирао је на флигелфорн. Преставу су добро одиграли наши богословци. При свршетку ове забавне вечери, г. Пејановић, адјутант Њ. В. Насљедника, предао је гђици Мартиновића од стране Њ. В. Књагиње скупоцјену наруквицу, што је публика клицањем поздравила, јер гђица вазда готова зачиња сличне наше забаве. Од почетка до свршетка забави је присуствовао цио Двор. Публике је била пуна кућа.

(**Из Загорка у Пјешивцима** пишу нам, да је 13 априла свечано освећен и положен темељ нове школе за доње племе на Богомиловићима. Доње племе је до сада слало своју дјецу на школу на Богетићима, коју су заједнички подигли са осталијем Пјешивцима, али нијесу могли због удаљености и заједнички плодове њене сабирати. Зато се доње племе нада, да ће им и остали Пјешивци прискочити у помоћ, да доврше нову школу коју с муком могу сами довршити. И право би било!

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(**Племенита кћи.**) Из Лондона пишу новине, каво је тамо у некој трговини једна дјевојка била кћиновођа, те је заслугом својом хранила своје старе и сиромашне родитеље. Но али на један пут власник те трговине укине трговину, па с тога отпусти и ту дјевојку. Од тог доба наступи у кући њених родитеља јад и невоља. А кћи, да не гледа, како јој родитељи гладују, одсјече своју лијепу и дугу косу и прода је берберину. Но није трајало дуго, а још ни како није нашла посла ни нове зараде. У том наступи и зима, те је требало и собу гријати, а не бијаше новаца ни за лебац. Тада се дјевојка одлучи, да учини тешку жртву. Чула је она, да неки љекар купује здраве секутиће и да за сваки плаћа 30 динара. Отиде томе љекару и понуди му своје лијепе и здраве зубе. Ова понуда љекара врло троне, и мјесто да јој извади који зуб извади из свог џепа 100 динара и даде овој честитој кћери да помогне својим родитељима. Ово дјевојку врло изненади, врло лијепо захвали љекару, те пожури кући да обрадује родитеље своје. Али како се изненадише, кад већ сутра дан онај исти великодушни љекар што је 100 динара дао, дође у кућу ових сиромаха и запроси ту племениту кћер себи за жену. Родитељи је дадоше без приговора и наскоро су били сватови. Може се мислити, да тако великодушан човјек, као што је овај љекар, и тако добросрдна кћи неће ни послије заборавити њене сиромашне родитеље, који су тако добру кћер одранили.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕЧ, 9 маја. — Ћесар је послао њемачком престолонасљеднику велики крст Стефанов а Цару Вилхелму својеручно писмо преко свога посланика Сођиђија.

АТИНА, 9 маја. — Грчка војска ће сјутра заузети Трикалу. Друга зона је сасвијем евакуирана. Села су опустошена, Турци не остављају него разур за собом.

ПАРИЗ, 11 маја — Резултат ужијех избора до сад познат је овај: 15 умјеренијех републикана, 12 радикала, 17 социјалиста, један монархист.

АТИНА, 11 маја. — Евакуација друге зоне довршена је сасвијем. Грчка војска је заузела Трикалу, Калабаку и Кардицу.

АТИНА, 12 маја. — Књаз бугарски и Књагиња приспјели су инкогнито, и прегледали град. Краљ им је телеграфирао из Патраса, поздравивши их добродошлицом. Вечерас крећу даље.

ПАРИЗ, 12 маја. — Нова камара је овако састављена: 254 републикана, 104 радикала, 74 социјалист-радикала, 57 социјалиста, 38 измиренијех, 44 реакционера, 10 националиста.

БУДАПЕШТ, 12 маја. — Аустријска делегација одобрила је политику Голуховског; опозиција њемачка изјавила је и ако одобраје политику ваньску да ће гласовати противу буџета из разлога унутрашње политика. Угарска делегација усвојила је буџет мрнарице. Калај је изјавио да влада жели само уздржати садашње стање мрнарице а не повећавати је.

БЕЧ, 12 маја. — Умро је Арцидука Леополд.

РИМ, 12 маја. — Умро је министар Брин.

БУДАПЕШТ, 13 маја. Аустријска делегација је примила је иностранп буџет и буџет Босне и Херцеговине. Калај је рекао да настоји да Босну свеже жељезницом на Сплет. Уз то ће се градити линија Габела — Дубровник — Ерцегнови. Угарска делегација усвојила је редовни и изванредни ратни буџет. Почела је расправа о накнадном кредиту од 30 милиона.

ЦАРИГРАД, 13 маја — Сјутра се чека Књаз бугарски.

БЕРЛИН, 13 маја. — Сјутра се чека грчки престолонасљедник са супругом да посјете Царски Двор.

РИМ, 13 маја. — Санмарцана узимље привремено мрнарицу. Брин ће бити сахрањен на државне трошке.

БУДАПЕШТ, 15 маја. — Аустријска делегација примила је ратни буџет редовни и изванредни. Ратни министар је рекао да се не може смањити војска, у којој треба абсолутно уздржати њемачки језик. Угарска делегација примила је накнадни кредит од 30 милиона.

ЛОНДОН, 14 маја. — Тијело Гладстонова пренесено је у сеоску цркву, па ће бити пренесено у Лондон.

БИОГРАД, 14 маја. — Касациони суд уништио је пресуду, којом је Пашић ослобођен. Нови просец предстоји.

БЕРЛИН, 14 маја. — Приспио је грчки Пестолонасљедник са супругом и дочекали су их Цар и Царица.

ЦАРИГРАД, 15 маја. — Књаз Фердинанд је био примљен од Султана и пољубио му је руку. Султан је имао на себе велики крст Александров. Остаће до сјутра. Послије подна била је сједница посланика односно разлика у делитацији тесалске границе.

БУДАПЕШТ, 15 маја. — Аустријска делегација је затворена.

ЦАРИГРАД, 16 маја. — Књаз и Књагиња бугарска отпутовали су.

ПАРИЗ, 16 маја. — Услед новинарске полемике, Рошефор је с једнијем социјалистичкијем послаником у двобоју остао лако рањен.

ШПАЊСКО - АМЕРИЧКИ РАТ.

ВАШИНГТОН, 9 маја. — Сенат је рјешио да се појача мрнарица са 3000 момака, и да се за унутрашњу обрану узму нужне мјере.

ХАВАНА, 9 маја. — Два америчка брода покушала су да се приближе заливу Гвантанамо, и морала су се повући испред огња канонијере и сухоземне војске шпањске.

МАДРИД, 10 маја. — Говори се да је шпањска флота кренула из Сапјага непознатијем правцем. Два америчка брода јучер су се појавила под шпањском заставом (?) пред луку Гвантанамо, и пуцали на град, без учињети штете. Иза тога одма изненада стигао је један шпањски параброд, који је изазвао велико одушевљење. Много америчкијех бродова појавило се испред залива, али стоје на великој даљини.

КЕЈВЕСТ, 13 маја. — Не зна се гдје се налази шпањска флота. До сад није било сукоба, али ће америчка флота тражити да се сукоби са шпањском најдаље до три дана.

ВАШИНГТОН, 14 маја. — Макинлеј издао је проглас позивљући под заставом 75.000 добровољаца.

ЊУЈОРК, 14 маја. — Из Пуертоирикане потврђују, да је ескадра Сервера у Сантјагу.

КЕЈВЕСТ, 15 маја. — Приспио је ратни брод амерички Орегон.

МАДРИД, 15 маја. — Из Манила јављају да се буна у провинцији Папатазинан умножава. Устала су острва Каролине.

САНФРАНЏИСКО, 15 маја. — Експедиција за Филипине јучер је кренула.

МАДРИД, 16 маја. — У сенату Маршал Приморивера, бивши генерални капетан Филипина, бранећи своју администрацију, изјавио је да се никад неће развити америчка застава на Манили, јер је велика већина урођеника одлучна да брани суверенство шпањско. Министар мрнарице држи да није сходно за вријеме рата говорити о владавини, признајући ревност и оданост, што је показао Приморивера.

ВАШИНГТОН, 16 маја. — Департаменат мрнарице држи да је флота Сервере још у Сантјагу, и ако гласови из Кејвеста доносе да је отпутовала.

(Ратне вијести што нам шиље бечки „Кор. Биро“ ваља узимати с великом ресервом. У. „Г. Ц.“)

ПОЗОРИШНА ОБЈАВА.

Добро организовано **српско позоришно друштво** може за краће или дуже вријеме **бесплатно** добити на расположење локале Књаж. Позоришта на Цетињу. Понуде — **без захтјева новч. помоћи за превоз или аконто** — треба одмах слати на адресу:

Управитељу Зет. Дома и Књаж. Позоришта г. проф. Павлу М. Поповићу, **Cetinje** (Montenegro).

Ово нека служи и за одговор **онијема**, који су се понудили, ма с молбом за мало помоћи.

ПРОДАЈА.

Из слободне руке своје продајем 1½ млин на Црковницу, који годиње даје офита 310 багаша и код млина 10 рала земље орачице.

Ко жели купити нек ми се лично пријави.

Подгорица, 5 маја 1898.

Радован Зеков Павићевић.

(1—2)

ОГЛАС.

GRAND HOTEL NATIONAL.

Wien, II, Taborstrasse 18.

Од вазда на гласу Хотел за фамилије, на ново уређен. — 200 соба по 1 фор. а вр., у коме се не рачуна ни послуга ни освјетљење. — Купатила, ц. кр. брзојавни уред и штација телефона у кући. **Удобан намјештај за посјетиоце јубиларне изложбе Не повишује се цијена за вријеме изложбе.** Жељезнице и парних лађа пристаниште у непосредној близини. Веза транваја и омнибуса из куће на све стране

Изврсна рестаурација.

Особе бивају дигнуте на горње бојеве помоћу машина.

(3—16) **F. M. Mayer,** Besitzer.

Уредник: Др. Л. Томановић. Издавалац: **Државна Штампарија.** У К. Ц. Државној Штампарији.